

คณะกรรมการดูแล

(Supervisory Board)

ในการดำเนินกิจการของบริษัทโดยทั่วไปนั้น กฎหมายเกี่ยวกับบริษัท ครอบคลุมทุกประเทศรวมทั้งของประเทศไทยได้มีการวางกำหนดองค์กรภายในบริษัทที่สำคัญที่มีหน้าที่ในการดำเนินกิจการของบริษัท คือ

1. คณะกรรมการ (Board of Director)
2. ที่ประชุมผู้ถือหุ้น (Meeting of Shareholders)

โดยสิ่งที่กล่าวมาแล้วในบทก่อน ๆ ว่าคณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการจัดการงานของบริษัทโดยอยู่ในความควบคุมของที่ประชุมผู้ถือหุ้นอีกทีหนึ่ง

แต่ในหลักการดังกล่าวนี้ ยังไม่โดยผลดีที่สุดในการที่จะคุ้มครองผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นภายในบริษัท เพราะหลักเกณฑ์ดังกล่าว ผู้ถือหุ้นจะไปประโยชน์หรือได้รับความคุ้มครองมากนัก เพียงใดขึ้นอยู่กับตัวผู้ถือหุ้นเองที่จะต้องเป็นภาระหน้าที่ในการควบคุมการดำเนินกิจการของกรรมการอย่างใกล้ชิด ซึ่งในทางปฏิบัติเราจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าความจริงแล้วผู้ถือหุ้นของบริษัทมีส่วนเข้าไปร่วมรับรู้ การดำเนินกิจการของบริษัทน้อยมากและเป็นภาระอันหนักของผู้ถือหุ้น

ฉะนั้น กฎหมายของบางประเทศ เช่น ประเทศฝรั่งเศส ประเทศเยอรมัน และประเทศเนเธอร์แลนด์ จึงได้มีการวางมาตรการที่จะช่วยเหลืออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ถือหุ้นในการที่จะควบคุมการจัดการงานของคณะกรรมการบริหารให้ได้ผลดีขึ้นไปอีก โดยการวางกำหนดองค์กรเพิ่มเติมขึ้นมาอีกองค์กรหนึ่ง คือ คณะกรรมการดูแล (Supervisory Board) หรือที่เรียกว่า Conseil de surveillance

ตามกฎหมายฝรั่งเศสให้เป็นองค์กร¹ สื่อกลางระหว่างคณะกรรมการบริหาร (Management Committee) กับที่ประชุมผู้ถือหุ้น (Meeting of Shareholder) อีกองค์กรหนึ่ง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารชั้นหนึ่งก่อนแทนที่ประชุมผู้ถือหุ้นโดยตรงให้เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ถือหุ้นกับการจัดการงานของบริษัท เพื่อแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้ถือหุ้น อันเป็นประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นในบริษัทเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งองค์กรดังกล่าวนี้จะนำมาใช้ในบริษัทต่าง ๆ ด้วย โดยทั่วถึงกันโดยเฉพาะบริษัทจำกัด ในประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นบริษัทเอกชนจำกัดหรือบริษัทมหาชนจำกัด อันจะทำให้ผู้ถือหุ้นในบริษัทได้รับความคุ้มครองมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ เพราะมีผู้ช่วยดูแลสอดส่องให้อีกชั้นหนึ่ง

แต่อย่างไรก็ดีในกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสนั้นมิได้ถึงกับบังคับให้บริษัทจะต้องมีกรรมการดูแลเสมอไป เพราะการจัดการงานของบริษัทในประเทศฝรั่งเศสนั้น กฎหมายได้วางหลักใหญ่ไว้ 2 ประการ คือ

1. การดำเนินกิจการโดยคณะกรรมการ (Board of Director) โดยไม่ต้องมีคณะกรรมการดูแล (Supervisory Board) บัญญัติอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส มาตรา 89- มาตรา 117 ซึ่งในบทบัญญัติดังกล่าวนี้เป็นการจัดแบ่งองค์กรเพียง 2 องค์กร คือ คณะกรรมการกับที่ประชุมผู้ถือหุ้นเท่านั้น ซึ่งเหมือนกับกฎหมายของประเทศอื่น ๆ เป็นส่วนใหญ่รวมทั้งกฎหมายของประเทศไทยด้วย

¹ J.M.M. Maaijer. A Modern European Company Law System
Commentary on the 1976 Dutch Legislation, Sijthoff & Noordhoff
International Publishers, 1978. P. 132.

2. การดำเนินกิจการของบริษัทโดยมีการแบ่งองค์ออกเป็น 3 ฝ่าย คือ คณะกรรมการบริหาร (Management Committee) คณะกรรมการดูแล (Supervisory Board) และที่ประชุมผู้ถือหุ้น (Meeting of shareholders) ดังที่ประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศสบัญญัติไว้ในมาตรา 118 ถึงมาตรา 150 โดยการที่กฎหมายแบ่งแยกไว้ 2 ประการนี้เป็นการเปิดโอกาสให้กับบริษัทที่จะเป็นผู้เลือกเองว่า ในการดำเนินกิจการของตนควรจะทำในรูปแบบใด เพื่อให้เหมาะสมที่สุดกับสภาพของบริษัทของตนโดยบัญญัติไว้ในมาตรา 118¹ แห่งประมวลกฎหมายพาณิชย์ของฝรั่งเศส ซึ่งพอสรุปได้ว่า หากบริษัทมีความประสงค์จะจัดองค์กร การดำเนินกิจการ โดยให้มีคณะกรรมการดูแล (Supervisory Board) แล้วก็อาจทำได้โดยกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท ซึ่งหากบริษัทมีข้อบังคับเช่นนี้แล้ว ก็ให้นำกฎหมายในส่วนที่ 2 อันเป็นเรื่องที่จัดการงานในรูปแบบนี้คือ มาตรา 118-150 มาบังคับใช้แทนมาตรา 89 - มาตรา 117

ในกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์ก็กำหนดไว้ทำนองเดียวกันกับกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส เช่น โดยบัญญัติให้สิทธิแก่บริษัทขนาดเล็กที่จะกำหนดให้มี Supervisory Board หรือไมก็ได้² แต่ถ้าเป็นบริษัทขนาดใหญ่จะ

¹ กฎาคมเนวก หน้า 260.

² Civil Code of Netherlands 1976, Section 140.

"The by - laws may provide that there will be a Board of Supervisory Directors. The Board consist of one or more persons."

ต้องมี Supervisory Board เสมอ ¹

เหตุผลที่ควรจะมี Supervisory Board นั้น ใน Civil Code of Netherlands, 1976 ใ้ให้เหตุผลไว้ใน Comment ของหมวดที่ 6 "The Board of Directors of Large Corporation (N.V.)" ตอนหนึ่งว่า

"The intention of the Legislature on introducing the new Act Regulating the Structure of Public and Private Companies was to meet a general wish to intensify control over the management of large companies (both public and private)..."

1. การเลือกตั้งและถอดถอนคณะกรรมการดูแล

ก. การเลือกตั้งคณะกรรมการดูแล (Election of Supervisory Board)

คณะกรรมการดูแลนั้นโดยหลักแล้วตามกฎหมายฝรั่งเศส มาตรา 134 ให้อำนาจผู้ที่มีสิทธิแต่งตั้งได้คือ

1. ที่ประชุมตั้งบริษัท (Organizational Meeting)

2. ที่ประชุมสามัญ (Ordinary Meeting of Shareholders)

3. ข้อบังคับของบริษัทเป็นผู้อำหนด (By-Law)

¹ Civil Code of Netherlands, 1976. Section 158 (1)

"The Corporation shall have a board of supervisory directors."

J.M.M. Maeijer. A Modern European Company Law System
Commentary on the 1976 Dutch Legislation, 1978, P. 131.

โดยมีวาระอยู่ในตำแหน่งใดก็ตามที่ขอมั่งกับบริษัทจะได้อำนาจกำหนดไว้ แต่ จะไม่เกิน 3 ปี หากวาระคณะกรรมการดูแลนั้นได้ถูกกำหนดขึ้นโดยขอมั่งกับบริษัท แต่ หากวาระคณะกรรมการดูแลเป็นเพราะได้รับการแต่งตั้งจากที่ประชุมผู้ถือหุ้นแล้ว จะ อยู่ในตำแหน่งได้ไม่เกิน 6 ปี

สำหรับจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการดูแลนี้ ตามประมวลกฎหมาย พาณิชยของประเทศฝรั่งเศส มาตรา 129¹ กำหนดไว้ให้มีไม่น้อยกว่า 3 คน และไม่เกิน 12 คน เว้นแต่ในกรณีมีการรวมกิจการหรือควบเข้ากับบริษัทอื่น อาจมีได้ ไม่เกิน 24 คน

นอกจากกฎหมายจะกำหนดให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นหรือขอมั่งกับของบริษัทเป็นผู้ แต่งตั้งคณะกรรมการดูแลแล้ว กฎหมายยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการดูแลสามารถแต่งตั้ง สมาชิกของคณะกรรมการดูแลได้ หากว่ามีตำแหน่งว่างลงเพราะเหตุการณ์ตายของ กรรมการดูแลหรือการลาออกจนทำให้จำนวนสมาชิกของคณะกรรมการดูแลที่มีเหลือ อยู่น้อยกว่าจำนวนน้อยที่สุดที่จะต้องมีความขอมั่งกับของบริษัท แต่ทั้งนี้จำนวนกรรมการ ดูแลที่เหลืออยู่จะต้องมีมากกว่าจำนวนน้อยที่สุดที่กฎหมายกำหนด โดยจะต้องทำการ เลือกตั้งให้ครบจำนวนภายใน 3 เดือนนับแต่ตำแหน่งว่างลง แต่หากว่าจำนวนสมาชิก ของกรรมการดูแลลดจนน้อยลงจนเหลือไม่ถึงจำนวนขั้นต่ำที่กฎหมายกำหนดแล้ว การเลือก ตั้งเพิ่มเพื่อให้ครบจำนวนจะทำได้แต่โดยที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น เท่านั้นโดยให้คณะกรรมการ บริหาร (Management Committee) เป็นผู้เรียกประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อกำเนิน การทันที

แต่อย่างไรก็ดี แมว่ากฎหมายจะให้อำนาจแก่คณะกรรมการดูแลในการ เลือกตั้งขอสำหรับตำแหน่งกรรมการดูแลที่ว่างลงก็ตาม แตกกฎหมายก็ยังให้อยู่ภายใต้

1 ฎีกาแผนก หน้า 266.

การควบคุมของที่ประชุมผู้ถือหุ้นอีกทีหนึ่ง โดยกำหนดให้คณะกรรมการดูแลนั้นจะต้องนำเสนอการแต่งตั้งดังกล่าวต่อที่ประชุมใหญ่สามัญที่จะมีขึ้นในครั้งต่อไป เพื่อให้สักยาน์อีกทีหนึ่ง การแต่งตั้งดังกล่าวจึงจะมีผลสมบูรณ์ ถึงบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส มาตรา 137¹

จะเห็นได้ว่าการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลนั้น กฎหมายฝรั่งเศสวางมาตรการไว้รัดกุมเหมาะสมก็มาก โดยให้อำนาจควบคุมสุดท้ายตกอยู่กับที่ประชุมผู้ถือหุ้นอีกทีหนึ่ง มิได้ปล่อยให้อำนาจเช่นนี้อยู่กับกรอื่นโดยสมบูรณ์ เหมือนกับเช่นที่เป็นอยู่ในเรื่องการแต่งตั้งกรรมการโดยคณะกรรมการตามกฎหมายไทย

ใน Civil Code ของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้น ได้มีบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้ข้อบังคับของบริษัทสามารถที่จะกำหนดให้องค์การภายนอกบริษัทเป็นผู้แต่งตั้ง Supervisory Director ได้แต่ไม่เกิน 1 ใน 3 ของจำนวนสมาชิกทั้งหมดของ Supervisory Board² ซึ่งองค์การภายนอกที่อาจแต่งตั้งกรรมการดูแล เช่น Government หรือ Local Government Authorities³

1
กฎหมายหน้า 271.

2
Civil Code of Netherlands, 1976 Section 143.

"The by - laws can provide that one or more supervisory directors, but no more than one third of the total number, shall be appointed by others than the general meeting.

This provision does not apply if the appointment of supervisory directors is in conformity with sections 158 and 159"

3
J.M.M. Maeijer, A Modern European Company Law System

Commentary on the 1976 Dutch Legislation, 1978. P. 131.

ในเรื่องผู้มีอำนาจในการแต่งตั้ง Supervisory director นั้น
Law on Stock Corporation and Stock Partnership of Western
Germany, 1937. Section 89 ใ้ให้อำนาจแก่ศาลในการแต่งตั้งด้วย

ในเรื่องการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแล ผู้เขียนมีความเห็นว่าควรจะให้
เป็นอำนาจหน้าที่ของที่ประชุมผู้ถือหุ้นโดยตรงจะเหมาะสมที่สุด และบุคคลผู้ที่จะเป็น
กรรมการดูแลควรจะมาจากรายภายในบริษัทเท่านั้น โดยเฉพาะบริษัทในประเทศไทย
หากจะใ้ห้องศรภายนอกบริษัท เช่น หอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทเข้ามามีบทบาท
ในการแต่งตั้งกรรมการดูแลแล้ว จะไม่เหมาะสมกับสภาพบริษัทในประเทศไทย ผู้ถือ
หุ้นคงจะไม่ยินยอม อีกทั้งหน่วยงานราชการของประเทศไทยยังมีกำลังคนพอที่จะรับ
ผิดชอบหรือมีหน้าที่ในการแต่งตั้งกรรมการดูแลให้แก่บริษัทต่าง ๆ ได้ ฉะนั้น การ
แต่งตั้งกรรมการดูแลซึ่งมีในบทบัญญัติของกฎหมายในประเทศเนเธอร์แลนด์ในส่วนที่
ใ้ห้องศรภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมในการแต่งตั้งกรรมการดูแลจึงไม่เหมาะสมกับประเทศ-
ไทย ดังนั้น หากจะนำหลักเกณฑ์ตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสมาใช้จะมีผลดีกว่า

ข. การถอดถอนกรรมการดูแล

การถอดถอนกรรมการดูแล ออกจากตำแหน่งนั้น กฎหมายของประเทศ
ฝรั่งเศสใ้ให้อำนาจแก่ที่ประชุมผู้ถือหุ้นเท่านั้นจะทำการถอดถอนในเวลาใดก็ได้ จึงก็
เหมือนกับการถอดถอนกรรมการ โดยทั่วไปในกฎหมายของทุก ๆ ประเทศนั่นเอง
แต่ในกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์นั้น กำหนดใ้ผู้ที่สามารถถอดถอนกรรมการ
ดูแลได้ คือ ผู้ที่มีอำนาจในการแต่งตั้งกรรมการดูแลผู้นั้น¹

¹ Civil Code of Netherlands, 1976, Section 144 and 254.

2. คุณสมบัติและข้อกำหนดของกรรมการดูแล

ก. คุณสมบัติกรรมการ

คุณสมบัติที่สำคัญของกรรมการดูแล และตามที่กฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศสกำหนดไว้ คือ

1) เรื่องอายุของกรรมการดูแล กฎหมายบัญญัติให้บริษัทจะต้องกำหนดอายุอย่างสูงของกรรมการดูแลไว้ในข้อบังคับบริษัทสำหรับอายุกรรมการทั้งหมด และสำหรับจำนวนอายุของกรรมการในอัตราร้อยละของกรรมการทั้งหมด หากข้อบังคับของบริษัทมิได้มีกำหนดไว้ในเรื่องอายุของกรรมการดูแล กฎหมายบัญญัติให้กรรมการดูแลที่มีอายุเกินกว่า 70 ปี จะมีมากเกินกว่าจำนวน 1 ใน 3 ของคณะกรรมการดูแลทั้งหมดไม่ได้ ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 129-1¹ ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส

จะเห็นได้ว่า กฎหมายยังคำนึงถึงอายุของผู้ที่จะเป็นกรรมการดูแล ซึ่งไม่ต้องการให้เป็นผู้สูงอายุเกินไป เพราะคนสูงอายุอาจทำงานไม่ได้คล่องแคล่วฉับไว และขาดประสิทธิภาพได้ แต่ผู้เขียนไม่เห็นด้วยกับการจำกัดอายุของกรรมการเอาไว้ในกฎหมาย จริงอยู่ที่คนสูงอายุอาจมีความเฉื่อยชาและไม่กระฉับกระเฉงเท่าคนหนุ่มแน่น แต่ก็ไม่เป็นความจริงเสมอไป บางกรณีคนสูงอายุทำงานได้ก็กว่าผู้ที่ยังอ่อนวัยวุฒิก็ได้ เพราะเรื่องประสิทธิภาพของการทำงานแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน และต้องยอมรับว่าผู้สูงวัยวุฒิก็มีประสบการณ์มากกว่า อีกประการหนึ่งควรให้เป็นเรื่องของบริษัท ในการพิจารณาความเหมาะสมของผู้จะดำรงตำแหน่งกรรมการดูแล เพราะผู้ถือหุ้นย่อมมีดุลยพินิจในการตัดสินใจเลือกตั้งหรือถอดถอนกรรมการได้

¹ ฎีกาแผนก หน้า 267.

2) กรรมการดูแลต้องเป็นผู้ถือหุ้นของบริษัท

กฎหมายบัญญัติไว้ในมาตรา 130¹ ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ ของประเทศฝรั่งเศสให้กรรมการดูแลทุกคนต้องถือหุ้นของบริษัทไว้ตามจำนวนที่กำหนดไว้ในข้อบังคับและต้องไม่น้อยกว่าจำนวนหุ้นขั้นต่ำที่สุด ซึ่งข้อบังคับของบริษัทกำหนดไว้ ให้มีสิทธิในการเข้าร่วมประชุมและออกเสียงลงคะแนนในการประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทได้ และจำนวนหุ้นดังกล่าวที่กรรมการดูแลถืออยู่นั้น จะต้องทำการจดทะเบียน และห้ามโอนหรือมีฉันทนก็จะต้องฝากไว้ในธนาคารตามข้อกำหนดของกฎหมายและ หากเวลาใดๆที่เป็นกรรมการดูแล มิได้เป็นเจ้าของหุ้นของบริษัทหรือมีจำนวนหุ้นลดน้อยลงกว่าจำนวนดังกล่าวแล้ว ก็ให้ถือว่า เขาขาดตำแหน่งกรรมการดูแลโดยปริยาย เว้นแต่ เขาจะแสดงการฉกฉวยกลับคืนมาได้ภายใน 3 เดือน

การที่กฎหมายได้บัญญัติบังคับให้กรรมการบริษัทจะต้องถือหุ้นของบริษัทด้วย นั้นนับว่าเป็นการเหมาะสมอย่างมาก เพราะจะทำให้กรรมการมีความสำนึกในการปฏิบัติหน้าที่ให้เกิดประโยชน์แก่บริษัทมากที่สุดเท่าที่เขาจะทำได้ เพราะตัวเขาเองมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องกับบริษัทโดยตรงในฐานะผู้ถือหุ้นด้วย หากกรรมการมิใช่ผู้ถือหุ้นของบริษัทแล้ว อาจจะเป็นช่องว่างประการหนึ่งที่ทำให้กรรมการขาดความเอาใจจริงเอาใจในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ของบริษัทอย่างแท้จริงก็ได้ เพราะตนไม่มีส่วนได้เสียโดยตรงในกิจการของบริษัท เพราะมิใช่ผู้ถือหุ้น

ข. ข้อกำหนดของกรรมการดูแล

- 1) ห้ามมิให้กรรมการดูแลคนใดเป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริหาร (Management Committee) ของบริษัท

1

เรื่องนี้มีบัญญัติไว้ในมาตรา 133¹ ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งนับเป็นหลักการที่ดี เพราะคณะกรรมการดูแลจะเป็นผู้มีหน้าที่คอยควบคุมการดำเนินงานของคณะกรรมการบริหารอีกทีหนึ่ง ดังนั้น หากให้กรรมการดูแลมาเป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริหารด้วยแล้ว ก็จะเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมและการมีคณะกรรมการดูแลก็อาจจะไร้ประโยชน์ได้

2) ห้ามไม่ให้กรรมการดูแลคนใดเป็นสมาชิกของคณะกรรมการดูแลของบริษัท (Joint stock Companies) (Societes anonymes) เกินกว่า 8 แห่ง หากว่าบริษัทนั้น ๆ มีสำนักงานใหญ่อยู่ภายในเขตเมืองหลวงของประเทศฝรั่งเศส เช่นเดียวกัน ถ้าหากว่ากรรมการดูแลคนใดถูกพบว่าได้กระทำการฝ่าฝืนบทบัญญัตินี้แล้ว เขาจะต้องลาออกจากตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งซึ่งเกินจำนวนออกไปภายใน 3 เดือน ถ้าพ้นเวลา 3 เดือนแล้วเขายังมิได้ลาออกให้ถือว่าเขาพ้นจากตำแหน่งกรรมการดูแลในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งครั้งล่าสุด

กรณีดังกล่าวนี้มีบัญญัติอยู่ในมาตรา 136² ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส แต่ผู้เขียนเห็นว่ากรณีที่กฎหมายกำหนดให้กรรมการดูแลสามารถเข้าเป็นสมาชิกของคณะกรรมการดูแลในบริษัทต่าง ๆ ได้ถึง 8 ตำแหน่งนั้น เป็นการมากเกินไปอันอาจจะทำให้การดำเนินงานของกรรมการดูแลนั้นไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เพราะอาจจะดูแลไม่ทั่วถึง กฎหมายควรจะกำหนดไว้ให้น้อยกว่านี้

1
ดูภาคผนวก หน้า 269.

2
ดูภาคผนวก หน้า 270.

นอกจากนี้ในการแต่งตั้งกรรมการดูแลตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสยังยินยอมให้บริษัทแต่งตั้งนิติบุคคล (Legal Entity) เข้าเป็นสมาชิกของกรรมการดูแลได้ด้วย โดยใหญ่แทนของนิติบุคคลนั้น เป็นผู้จัดการงานแทนนิติบุคคลนั้น ดังที่ได้บัญญัติไว้ในมาตรา 135¹ แห่งประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส แต่ในกฎหมายประเทศเยอรมันนี้² ไม่ยอมให้ตั้งนิติบุคคลเป็นกรรมการดูแลเหมือนอย่างเช่นในประเทศฝรั่งเศส ในบทบัญญัติกฎหมายของประเทศไทยก็ยังไม่เปิดโอกาสให้นิติบุคคลเข้ามาทำหน้าที่กรรมการในบริษัทได้แต่อย่างใด อันที่จริงแล้วการที่ให้นิติบุคคลเข้ามาทำหน้าที่กรรมการก็ไม่น่าจะมีผลเสียใด ๆ ต่อบริษัท เพราะเมื่อกฎหมายเองก็บัญญัติรับรองสิทธิและหน้าที่ของนิติบุคคลอยู่แล้วว่ามีสิทธิหน้าที่ เหมือนกับบุคคลธรรมดาทุกประการ เว้นแต่สภาพแห่งสิทธิจะไม่เปิดช่องให้ทำได้³ และการแสดงออกซึ่งเจตนาตามวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลนั้นก็ยอมแสดงออกได้โดยผู้แทนของนิติบุคคล⁴ เมื่อเป็นดังนี้ก็อาจพิจารณาได้ว่าสิทธิและการใช้สิทธิของนิติบุคคลในการเข้าดำเนินการจัดการงานของบริษัทก็น่าจะขัดกับสภาพของนิติบุคคลแต่อย่างใด เพราะผู้แทนของนิติบุคคลนั้นสามารถเข้าทำกิจการนั้น ๆ ได้ กฎหมายไทยจึงควรจะรับเอาแบบอย่างตามกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสในเรื่องนี้มาพิจารณาใช้กับบริษัทของประเทศไทย หากวางมาตรการให้รัดกุมเหมาะสมคือพอ

¹ กฎาคนวทก ทนท 269.

² Law on Stock Corporation and Stock Partnership, January 30, 1937. Section 86 (2)

³ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468 มาตรา 70

⁴ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468 มาตรา 75

3) อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการดูแล

อำนาจหน้าที่โดยทั่วไปของคณะกรรมการดูแลนั้น กล่าวได้ว่ามีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการควบคุมและกำกับการดำเนินงานตลอดจนให้คำปรึกษาแก่ Management Committee ซึ่งเป็นผู้จัดการงานของบริษัทอีกทีหนึ่ง โดยเป็นการเข้าควบคุมฝ่ายจัดการงานแทนผู้ถือหุ้นของบริษัทนั่นเอง ดังนั้น หน้าที่ส่วนใหญ่จึงเน้นหนักไปในทางตรวจสอบการดำเนินงานของกรรมการบริหารและนำเสนอข้อที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทเพื่อให้พิจารณาอีกทีหนึ่ง ¹

ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 119 วรรค 2 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศสว่า

"The Management Committee performs its duties under the supervision of a Supervisory Board (Conseil de surveillance)"

และในมาตรา 124 วรรค 1 ว่า

"The Management Committee is invested with the most extensive power to act on behalf of the joint stock company in all circumstance. It shall exercise these powers within the limits of attributed by law to the Supervisory Board and to the meetings of shareholders."

นอกจากนี้ในมาตรา 128 วรรค 1 ยังบัญญัติว่า

"The Supervisory Board is responsible for continuous supervision (controle) of management of the joint stock company by the Management Committee"

ซึ่งพอจะแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ของ Supervisory Board ได้ดังนี้คือ

1

J.M.M. Maeijer, A Modern European Company Law System
Commentary on the 1976. Dutch Legislation, P. 126-127.

ก. อำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งกรรมการบริหาร

ในการแต่งตั้งกรรมการเพื่อบริหารงานของบริษัทนั้น หากว่าบริษัทมิได้เลือกที่จะให้มีการดำเนินงานโดยมี Supervisory Board แล้ว ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการแต่งตั้งคณะกรรมการ ก็คือที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัท แต่ถ้าวบริษัทใดมีข้อบังคับของบริษัทกำหนดให้มีการดำเนินกิจการของบริษัทโดยมี Supervisory Board แล้ว อำนาจในการแต่งตั้งกรรมการบริหาร (Management Committee) จะตกอยู่กับคณะกรรมการดูแล (Supervisory Board) แทนที่ประชุมผู้ถือหุ้น ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 120 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส ว่า

"The members of the Management Committee are appointed by the Supervisory Board, which shall confer upon one of them the office of Chairman (president)."

จะเห็นว่ากฎหมายให้อำนาจเต็มที่แก่ Supervisory Board ในการแต่งตั้งกรรมการบริหาร โดยผู้ถือหุ้นไม่มีความจำเป็นที่จะต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวด้วยเลย และไม่จำเป็นต้องให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นให้สัตยาบันอีกครั้งหนึ่งด้วย การที่กฎหมายปล่อยให้ประธานของคณะกรรมการดูแลได้อย่างเสรีก็เพราะว่า คณะกรรมการดูแลเป็นองค์กร เพื่อทำการแทนผู้ถือหุ้นซึ่งที่ประชุมผู้ถือหุ้นเป็นผู้แต่งตั้งขึ้นมาเอง

แต่ในการถอดถอนกรรมการบริหารนั้น คณะกรรมการดูแลไม่มีอำนาจโดยตรงในการถอดถอนกรรมการบริหารอำนาจยังอยู่กับที่ประชุมผู้ถือหุ้นอยู่ แต่คณะกรรมการดูแลก็จะเป็นผู้ทำความเห็น เสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้นเพื่อการถอดถอนกรรมการบริหาร ซึ่งโดยทั่วไป ผู้ถือหุ้นก็มักจะปฏิบัติตามข้อเสนอของคณะกรรมการดูแลนั้น จึงเท่ากับว่า แม้คณะกรรมการดูแลจะไม่มีอำนาจโดยตรงในการถอดถอนกรรมการบริหารก็ตาม แต่ก็เท่ากับว่ามีอำนาจในการถอดถอนกรรมการโดยทางอ้อม ดังที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส มาตรา 121 วรรค 1-¹

นอกจากกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสที่ให้อำนาจแก่คณะกรรมการดูแล
ในการแต่งตั้งกรรมการบริหารแล้ว กฎหมายของประเทศอื่นที่ใช้ระบบการจัดการ
งานโดยมีคณะกรรมการดูแลให้อำนาจในการแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลเช่นเดียวกัน
ก็มีบัญญัติไว้ใน Civil Code of Netherlands, 1976, section 162 ว่า

"The board of supervisory directors shall
appoint the managing directors of the
corporation. The board shall inform the
general meeting of shareholders of an intended
appointment of a managing director, the
board shall not remove a managing director
until after the general meeting has heard
of the intended dismissal. The eleven¹
paragraph of Article 158 shall apply
mutatis mutandis."

และใน Law on Stock Corporation and Stock Partnership of
Western Germany, January 30, 1937 ก็บัญญัติไว้ใน Section 75 ว่า

"Appointment and Recall of the Board of
Managers.

1. The board of directors¹ appoints
members of the board of managers for a maximum
of five years....."

¹ คณะกรรมการบริษัทตามกฎหมายของประเทศเยอรมันมี 2 ประเภทคือ

1 คณะกรรมการบริหาร (Board of Managers)

2 คณะกรรมการดูแล (Board of Directors)

ดังนั้นคำว่า "Board of Directors" ในกฎหมายของประเทศเยอรมัน

จึงหมายถึง คณะกรรมการดูแล

กฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์และประเทศเยอรมันนี ได้ให้อำนาจไว้แก่คณะกรรมการดูแลอย่างเต็มที่ในการแต่งตั้งผู้บริหารงานของบริษัท ทั้งนี้โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้เกิดระบบการควบคุมกันเป็นลำดับขั้นต่อเนื่องกันเป็นทอด ๆ ในระหว่างองค์กรของทั้ง 3 ประเภทของบริษัท คือที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น¹ คณะกรรมการดูแลและคณะกรรมการบริหาร

ข. อำนาจหน้าที่ในการให้ความยินยอมแก่กรรมการบริหารในการดำเนินการ

ดังที่กล่าวแล้วว่า คณะกรรมการดูแลมีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการควบคุมการจัดการงานของกรรมการบริหาร ดังนั้น จึงมีอยู่หลายกรณีด้วยกันที่กฎหมายได้กำหนดไว้ว่า กรรมการบริหารจะดำเนินการในเรื่องนั้น ๆ ได้ ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการดูแล ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้คือ

1. การยินยอมให้กรรมการบริหารเข้าเป็นสมาชิกของกรรมการบริหารของบริษัทอื่น

โดยที่กฎหมายได้อนุญาตให้กรรมการบริหารของบริษัทสามารถเข้าไปเป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริหารของอีกบริษัทหนึ่งได้ แต่รวมแล้วบุคคลหนึ่งจะเป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริหารได้ไม่เกิน 2 บริษัท แต่กฎหมายได้ให้อำนาจแก่คณะกรรมการดูแล ให้มีดุลยพินิจในการพิจารณาว่าจะอนุมัติให้กรรมการบริหารไปดำรงตำแหน่งในบริษัทอื่นได้หรือไม่ หากคณะกรรมการดูแลไม่อนุมัติก่อนแล้ว

¹ ที่ประชุมผู้ถือหุ้นถือได้ว่าเป็นองค์กรหนึ่งภายในบริษัทด้วย

กรรมการบริหารก็ไม่อาจจะเข้าเป็นสมาชิกของคณะกรรมการบริหารของบริษัทล้มได้
คังบัญญัติไว้ในมาตรา 127 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส

2. การอนุมัติเกี่ยวกับข้อตกลงใด ๆ ที่กรรมการบริหารหรือสมาชิกใน
คณะกรรมการดูแลทำกับบริษัท

ในการที่จะมีการทำสัญญาหรือข้อตกลงใด ๆ กับบริษัทนั้น หากว่าข้อตกลง
ดังกล่าวได้ทำขึ้นระหว่างกรรมการบริหาร หรือกรรมการดูแลกับบริษัทแล้ว กฎหมาย
ได้บัญญัติให้ข้อตกลงนั้นจะทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการดูแลก่อน เพื่อ
ป้องกันมิให้บริษัทหรือผู้ถือหุ้นจะต้องเสียประโยชน์จากข้อตกลงดังกล่าว

นอกจากนี้ในกรณีที่บริษัทได้ทำสัญญาหรือทำความตกลงกับบริษัทอื่นหรือกิจการ
อื่นหากว่าในกิจการนั้น ๆ มีคนใดคนหนึ่งเป็นคณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการดูแล
เป็นเจ้าของกิจการนั้นหรือเป็นหุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบหรือเป็นผู้จัดการหรือ
กรรมการบริหารหรือกรรมการดูแลของกิจการนั้น ๆ ด้วยแล้ว ข้อตกลงเช่นว่านั้น
ก็จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการดูแลก่อนเช่นกัน ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้บัญญัติไว้
ในมาตรา 143¹ ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส และหากว่า
มีการทำความตกลงในลักษณะดังกล่าวโดยมิได้รับความยินยอมจากคณะกรรมการดูแล
ก่อนแล้วข้อตกลงดังกล่าวอาจถูกบอกล้างได้ หากว่าเป็นการทำให้บริษัทได้รับความ
เสียหาย คังบัญญัติไว้ในมาตรา 147² ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ฝรั่งเศส
นอกจากนี้กฎหมายยังคงให้อำนาจควบคุมสุดท้ายตกอยู่กับผู้ถือหุ้นเช่นเดิม กล่าวคือ

¹ ฎีกาแผนก หน้า 274.

² ฎีกาแผนก หน้า 276.

หากคณะกรรมการดูแลได้อนุมัติในการทำข้อตกลงนั้น ๆ แล้ว กฎหมายให้เป็นหน้าที่
ของประธานกรรมการดูแลที่จะต้องแจ้งให้ Commissioner of Account
ซึ่งเป็นผู้ควบคุมเกี่ยวกับบัญชีการเงินและบัญชีของบังคับเกี่ยวกับคุณสมบัติหรือข้อห้ามของ
กรรมการทราบและยังจะต้องนำเสนอข้อตกลงดังกล่าว เพื่อให้ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้น
พิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติอีกครั้งหนึ่งด้วย ดังบัญญัติไว้ในมาตรา 145¹ และหาก
ในกรณีที่ประชุมผู้ถือหุ้นไม่ให้อนุมัติแก่ข้อตกลงดังกล่าวแล้ว กรรมการบริหารหรือ
กรรมการดูแล ผู้ที่มีส่วนได้เสียตามข้อตกลงนั้นหรือบางที่กรรมการคนอื่น ๆ ในคณะ
กรรมการบริหาร จะต้องรับผิดชอบในความเสียหายซึ่งเกิดขึ้นแก่บริษัท

อีกประการหนึ่ง กฎหมายยังให้อำนาจแก่คณะกรรมการดูแลในเรื่องการ
ที่บริษัทจะออกพันธบัตรหรือเข้าค้าประกันว่าจะต้องให้คณะกรรมการดูแลเห็นชอบด้วย
ก่อน บริษัทจึงจะดำเนินการได้ เว้นแต่บริษัทนั้นจะเป็นบริษัทที่เพิ่งขึ้นมาเพื่อประกอบ
การธนาคารหรือธุรกิจเงินทุนหลักทรัพย์

จะเห็นได้ว่า กฎหมายได้วางหลักเกณฑ์ในการป้องกันความเสียหายอันอาจ
เกิดขึ้นกับบริษัทได้เนื่องจากการตกลงทำสัญญา ระหว่างบริษัทกับผู้มีอำนาจจัดการงาน
ของบริษัทไว้อย่างรัดกุมเหมาะสมดีมาก เพราะกฎหมายได้เห็นว่ากรณีดังกล่าว
คู่สัญญาของบริษัทอาจจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ของบริษัท
หากปล่อยให้ละเลยมิได้วางมาตรการป้องกันเอาไว้ บริษัทและผู้ถือหุ้นอาจจะเสีย
หายได้ในเรื่องนี้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทยมิได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์
หรือวางมาตรการใด ๆ เพื่อคุ้มครองบริษัทและผู้ถือหุ้นไว้เลย จึงเปิดช่องให้กรรมการ
สามารถชักจูงผลประโยชน์ของตนเองจากบริษัทได้โดยง่าย อันเป็นเรื่องที่ควรจะ
ต้องรีบแก้ไขอย่างยิ่ง และแม้บริษัทมหาชนจำกัดของประเทศไทย ตามพระราช
บัญญัติมหาชน จำกัด พ.ศ. 2521 จะได้มีการวางมาตรการป้องกันในเรื่องนี้บ้าง แต่ก็ยังไม่

¹ ภาควิชา 275.

วิสัยทัศน์ที่เหมาะสมเพียงพอ เพราะผู้ควบคุมเป็นผู้อยู่ในองค์กร เคียงกันกับผู้ที่เราทำสัญญา
อีกทั้งกฎหมายเพียงแต่ให้กรรมการผู้ทำสัญญาของขอความยินยอมจากคณะกรรมการกฤษฎีกา
เท่านั้น¹ แต่กว่าผู้ถือหุ้นจะได้รับทราบถึงการตกลงเช่นว่านี้ ก็ต้องรอนกว่าจะถึง
การประชุมสามัญโดยดูจากรายงานประจำปีของคณะกรรมการ ซึ่งอาจจะไม่ได้ช่วย
ให้อะไร ๆ ค้ำขึ้นก็ได้ หากความเสียหายได้เกิดขึ้นแก่บริษัทไปแล้ว มาตรการที่ดีควร
กระทำในลักษณะป้องกันไว้แต่เริ่มแรก มีใช้เพียงเพื่อให้รับทราบในภายหลังเท่านั้น

ก. อำนาจหน้าที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานของฝ่ายจัดการ

กฎหมายทั้งของประเทศฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และเยอรมนี ได้ให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการดูแลอย่างเต็มที่ในการตรวจสอบการดำเนินงานของ
กรรมการบริหาร ไม่ว่าในเวลาใด ๆ คณะกรรมการดูแลมีอำนาจที่จะเข้าดำเนินการ
ตรวจสอบ การจัดการงานของกรรมการบริหารและเรียกมาซึ่งเอกสารต่าง ๆ
ที่เกี่ยวข้องนอกจากนี้กฎหมายยังบัญญัติให้เป็นหน้าที่โดยตรงของกรรมการบริหารด้วย
ที่จะต้องเสนอรายงานเกี่ยวกับการจัดการงานต่อคณะกรรมการดูแล โดยเฉพาะใน
ประมวลกฎหมายพาณิชย์ของประเทศฝรั่งเศส มาตรา 128² ได้กำหนดให้คณะ
กรรมการบริหารฯ เสนอรายงานต่อคณะกรรมการดูแลอย่างน้อยครั้งหนึ่งในทุก ๆ
ไตรมาส(every quarter) และเมื่อสิ้นสุครอมปีบัญชี คณะกรรมการบริหารจะต้อง
เสนอรายงานเกี่ยวกับบัญชีงบดุล บัญชีกำไรขาดทุน ตลอดจนบัญชีเกี่ยวกับการดำเนินงาน
ต่อคณะกรรมการดูแลด้วย ซึ่งคณะกรรมการดูแลมีหน้าที่ทำความเข้าใจเกี่ยวกับ

¹ พระราชบัญญัติบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2521 มาตรา 100 ประกาศ
ในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ หน้า 1 เล่ม 95 ตอนที่ 149 วันที่ 25 ธันวาคม 2521

² ฎีกาแผนก หน้า 265.

รายงานดังกล่าว ของคณะกรรมการบริหารและนำเสนอต่อที่ประชุมผู้ถือหุ้น เพื่อพิจารณาต่อไป ดังบัญญัติไว้ใน มาตรา 128 และมาตรา 157 ของประมวลกฎหมายพาณิชย์ ประเทศฝรั่งเศส และในกฎหมายแห่งของประเทศเนเธอร์แลนด์ มาตรา 101¹ ซึ่งมาตรการดังกล่าวนี้แม้ว่ารัดกุมและเหมาะสมก็มากประการหนึ่ง เพราะเป็นการทำให้สามารถควบคุมการจัดการงานของบริษัทอย่างใกล้ชิดอยู่ตลอดเวลา อีกทั้งคณะกรรมการก็ยังเป็นผู้กลั่นกรองและเสนอความคิดเห็นต่อผู้ถือหุ้น ใหรรู้ถึงสภาพของการจัดการงานของบริษัทโดยกระจ่างและทันต่อเหตุการณ์ว่าผู้ถือหุ้นได้รับการแบ่งเบาภาระไปได้ อย่างมากมาย

ง. อำนาจหน้าที่ในการเรียกประชุมผู้ถือหุ้น

โดยที่คณะกรรมการดูแล อาจเรียกได้ว่าเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นให้เข้ามา สอดส่องดูแลและควบคุมการจัดการงานของบริษัทซึ่งกระทำโดยคณะกรรมการบริหาร ดังนั้นกฎหมายจึงให้อำนาจแก่คณะกรรมการดูแลที่จะเรียกประชุมผู้ถือหุ้นในเวลาใดก็ได้เพื่อปรึกษาหารือขอความเห็นชอบ หรือรายงานเกี่ยวกับกิจการของบริษัทให้ผู้ถือหุ้นทราบตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 158 แห่งประมวลกฎหมายพาณิชย์ ฝรั่งเศส

ตามที่ได้เคยกล่าวมาในบทก่อนแล้วว่า การประชุมผู้ถือหุ้นมีความจำเป็นมากในการควบคุมดูแลการจัดการงานของบริษัท หากการประชุมผู้ถือหุ้นมีขึ้นมากเท่าไร ก็ทำให้ผู้ถือหุ้นมีโอกาสใกล้ชิดกับการดำเนินงานของบริษัทมากขึ้น หากกฎหมายให้อำนาจแก่กรรมการบริษัท เท่านั้นที่จะเรียกประชุมผู้ถือหุ้นได้ ก็จะทำให้ผู้ถือหุ้นไม่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประกอบกิจการของบริษัทเท่าที่ควร โดยเฉพาะคณะกรรมการบริหารจัดการงานไปในทางที่บริษัทหรือผู้ถือหุ้นได้รับความเสียหาย กรรมการนั้นก็

1

J.M.M. Maeyer, A Modern European Company Law System

Commentary on the 1976 Dutch Legislation, P. 128.

ยอมจะไม่ยอมเรียกประชุมผู้ถือหุ้นจนกว่าจะถึงเวลาที่กฎหมายกำหนด ทำให้ผู้ถือหุ้นอาจตกอยู่ในสภาพที่ถูกบีบบังคับให้จริงหรือกลัวว่าจะรู้ถึงสภาพกิจการที่แท้จริงก็ไม่อาจที่จะแก้ไขได้ทันทางที่แล้ว ดังนั้น การที่กฎหมายให้อำนาจแก่องค์กรอื่นในการเรียกประชุมผู้ถือหุ้นเพิ่มขึ้นมาก็ควรจะยังประโยชน์ให้แก่ผู้ถือหุ้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะเป็นการเรียกประชุมโดยคณะกรรมการดูแลซึ่งมีหน้าที่คุ้มครองผู้ถือหุ้นโดยตรง

จ. อำนาจในการกระทำการแทนบริษัท

ตามหลักแล้วผู้ที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรงในการกระทำการใด ๆ แทนบริษัท คือบุคคลภายนอก เป็นอำนาจของประธานคณะกรรมการบริหาร (The Chairman of the Management Committee) แตกกฎหมายให้อำนาจแก่บริษัทที่จะออกข้อบังคับของบริษัทให้อำนาจแก่คณะกรรมการดูแลที่จะกระทำแทนบริษัทได้ เช่นเดียวกับประธานกรรมการบริหารด้วย ¹

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้จะเห็นได้ว่า คณะกรรมการดูแลมีอำนาจหน้าที่มากมายซึ่งส่วนใหญ่เป็นอำนาจของที่ประชุมผู้ถือหุ้นทั้งสิ้น แต่แทนที่ผู้ถือหุ้นจะต้องปฏิบัติภารกิจนี้เอง กฎหมายกลับให้มีคณะกรรมการดูแลเข้ามารับภาระหน้าที่ดังกล่าวแทนผู้ถือหุ้น ทำให้ผู้ถือหุ้นมีความสะดวกสบายและสามารถควบคุมดูแลกิจการของบริษัทได้อย่างทั่วถึงโดยผ่านทางคณะกรรมการดูแล

โดยปกติแล้วคณะกรรมการดูแลจะดำเนินการใด ๆ ก็จะต้องมีสมาชิกอยู่ในตำแหน่งอย่างน้อยกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมด มิฉะนั้นจะกระทำการอันใดหาได้ไม่ ²

¹ French Commercial Code, 1966. (amended as from December 31, 1975) Article 126.

² French Commercial Code 1966, Article 139.

4. ผลดีของการดำเนินกิจการโดยมีคณะกรรมการดูแล

การมีคณะกรรมการดูแล (Supervisory Board) นั้น เป็นการทำให้มีระบบการควบคุมการดำเนินงานภายในบริษัทที่รัดกุมและเข้มงวดขึ้นไปอีกขั้นหนึ่ง นอกเหนือไปจากการควบคุมการดำเนินงานตามปกติ คณะกรรมการดูแล นอกจากจะมีหน้าที่ในการควบคุมฝ่ายจัดการแล้วยังอาจช่วย ประโยชน์ในด้านการประชุมระหว่างกรรมการบริหาร (Management Committee) กับผู้ถือหุ้น

(Shareholders) ของบริษัทอีกด้วย ในระบบการดำเนินกิจการของบริษัทโดยไม่มีคณะกรรมการดูแลนั้น การให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นในบริษัท จะได้น้อยมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับผู้ถือหุ้นเองจะสามารถเข้าไปใกล้ชิดกับการจัดการงานของบริษัทได้มาก

เพียงใด จะมีเวลาคอยสอดส่องเพื่อรับรู้ถึงสภาพแห่งกิจการของบริษัทหรือไม่ขึ้นอยู่กับตัวผู้ถือหุ้นเองเป็นสำคัญ ซึ่งเราต้องยอมรับว่าในทางปฏิบัตินี้ ผู้ถือหุ้นที่ไม่ได้เป็นกรรมการของบริษัท ส่วนใหญ่จะไม่เข้าไปร่วมรับรู้ถึงการดำเนินงานของบริษัทเลย ส่วนใหญ่จะรอให้หนังสือสมัครประชุมจากบริษัทมาก่อนเท่านั้นจึงจะไปร่วมประชุมด้วย ซึ่งบางทีก็มีเพียงครั้งเดียว เท่านั้น ในรอบหนึ่งนี้ที่ผู้ถือหุ้นจะมีโอกาสได้ไปประชุมใหญ่ คือ ในการประชุมใหญ่สามัญ ดังนั้น การดำเนินกิจการต่าง ๆ ทั้งหมดของบริษัทจึงขึ้นอยู่กับคณะกรรมการบริหารโดยตลอด ถ้าหากว่าผู้ถือหุ้นมีความห่วงใยในกิจการของบริษัท โดยประสงค์จะคอยสอดส่องดูแลการจัดการงานของคณะกรรมการบริหารอย่างใกล้ชิด แล้วเขาก็จะต้องมีภาระหน้าที่อย่างมากในการที่จะต้องคอยติดตามการเคลื่อนไหวของการดำเนินงานดังกล่าว เพราะหากไม่ทำเช่นนั้น เขาก็ต้องเสี่ยงต่อความเสียหายอันอาจเกิดขึ้นได้จากการจัดการของคณะกรรมการบริหาร โดยที่ไม่มีโอกาสได้รู้เห็นหรือป้องกันได้ทันทั่วทั้ง

แต่เมื่อใดที่บริษัทมีระบบการดำเนินงานซึ่งมีคณะกรรมการดูแลด้วยแล้ว ประโยชน์ที่จะได้กับผู้ถือหุ้นก็มีมากมายหลายประการ โดยคณะกรรมการดูแลจะรับภาระหน้าที่จากผู้ถือหุ้นมาเป็นผู้คอยติดตามสอดส่องการจัดการงานของคณะกรรมการ

บริหาร อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มมาตรการในการป้องกันความเสียหายอันเกิดจากการจัดการของคณะกรรมการบริหาร ได้ด้วย เพราะมีหลายกรณีที่ถูกกฎหมายบัญญัติไว้ให้กรรมการบริหารจะทำได้ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการดูแลก่อน และผู้ถือหุ้นก็สามารถรับรู้ถึงสภาพความเป็นไปของกิจการโดยไม่ชักช้า เพราะคณะกรรมการดูแลมีหน้าที่คอยรายงานให้ผู้ถือหุ้นทราบอีกทอดหนึ่ง

นอกจากนี้หากพิจารณาถึงในแง่การตัดสินใจของที่ประชุมผู้ถือหุ้นว่า เรื่องใดควรจะอนุมัติให้คณะกรรมการบริหารดำเนินการ ได้หรือไม่ หรือว่าควรจะให้สัถยบันแก่การใด ๆ ที่คณะกรรมการบริหารได้ดำเนินการไปแล้วหรือไม่ด้วยแล้ว ก็จะได้เห็นว่า การมีคณะกรรมการดูแลเป็นประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นอย่างมากในการช่วยคิดช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ เพราะคณะกรรมการดูแลนอกจากจะมีหน้าที่รายงานกิจการต่าง ๆ ของบริษัทให้แก่ผู้ถือหุ้นทราบแล้วกฎหมายยังกำหนดให้คณะกรรมการดูแลจะต้องทำความเห็นของตนประกอบรายงานนั้น ๆ ไปด้วยว่าตนมีความเห็นในเรื่องนั้น ๆ อย่างไร เพราะเหตุใด ซึ่งรายงานความเห็นของคณะกรรมการดูแลนั้นเองก็จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้น ในการพิจารณาในที่ประชุมหรืออาจลงราย ๆ ได้ว่า การมีคณะกรรมการดูแลเท่ากับมีผู้คอยช่วยแสดงความคิดเห็นกรองเรื่องต่าง ๆ ที่จะมาถึงผู้ถือหุ้นเสียก่อนชั้นหนึ่ง

ฉะนั้น จึงเห็นได้ชัดโดยปราศจากซึ่งข้อสงสัยว่า การมีคณะกรรมการดูแลทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับความสะดวกสบายยิ่งขึ้นมาก อีกทั้งยังช่วยบรรเทาความวิตกว่ากรรมการบริหารจะทำความเสียหายให้แก่บริษัทหรือแก่ตนเองได้โดยง่าย เพราะมีผู้ทำหน้าที่เป็นผู้คอยสอดส่องดูแลให้อีกชั้นหนึ่ง และแม้คณะกรรมการดูแลเองก็ไม่อาจที่จะทำความเสียหายหรือทุจริตต่อบริษัทหรือต่อผู้ถือหุ้นได้โดยง่ายเช่นกัน เพราะก็มีคณะกรรมการบริหารอยู่อีกองค์กรหนึ่งซึ่งสามารถคุมกันได้อยู่ในที่ นอกจากนี้อำนาจควบคุมและสั่งการขั้นสุดท้ายก็ยังคงอยู่กับผู้ถือหุ้นเช่นเดิม การมีคณะกรรมการดูแลไม่ได้ทำให้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นมีอำนาจลดน้อยถอยลงแต่ประการใด

ที่ประชุมผู้ถือหุ้นอาจมีมติเห็นชอบด้วยหรือไม่เห็นชอบด้วยในการใด ๆ ที่คณะกรรมการบริหารหรือคณะกรรมการดูแลกิจการไปอย่างไรก็ได้

จากประโยชน์ของการมีคณะกรรมการดูแลกิจการข้างต้นนั้นเห็นได้ว่าไม่ว่าผู้ถือหุ้นจะต้องเสียหายหรือไม่ได้รับผลดีเท่าที่ควรแต่อย่างใดเลย แต่กลับจะทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับความคุ้มครองมากยิ่งขึ้นอีก การดำเนินงานในระบบมีคณะกรรมการดูแลนี้จึงเป็นระบบที่ควรจะนำมาใช้ในบริษัทอย่างยิ่งโดยเฉพาะ สำหรับในกฎหมายของประเทศที่มุ่งจะให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถือหุ้นของบริษัทหรือจะทำให้มาตรการที่วางไว้เพื่อการคุ้มครองผู้ถือหุ้นได้ผลและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทที่ดีที่สุด คือให้มีการควบคุมด้วยองค์กรภายในตัวของมันเอง การที่ให้เป็นที่ขององค์กรภายนอกบริษัท เช่น หอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทของประเทศไทย หรือ Board of Trade ของประเทศอังกฤษ เข้ามามีส่วนรวมในการควบคุมบริษัทนั้นได้ประโยชน์ไม่มากเท่าที่ควร ส่วนใหญ่องค์กรของรัฐจะมีประโยชน์ที่เห็นได้ชัดเฉพาะในเรื่อง การเก็บรวบรวมข้อมูลและเอกสารของบริษัทตามที่กฎหมายกำหนด และการควบคุมการเสนอขายหุ้นแก่ประชาชนเท่านั้น แต่ในเรื่องการดำเนินกิจการของบริษัทแล้วเกือบจะไม่ได้ประโยชน์อันใดเลยโดยเฉพาะในทางปฏิบัติ เพราะอำนาจหน้าที่หลักของหอทะเบียนหุ้นส่วนบริษัทอันเป็นหน่วยงานของราชการ คือรับจดทะเบียนเกี่ยวกับบริษัท มิใช่มีหน้าที่โดยตรงในการควบคุมการบริหารงานภายในบริษัท

5. การนำระบบการกิจการงานโดยมีคณะกรรมการดูแลมาใช้กับบริษัทในประเทศไทย

การจะนำเอาระบบ Supervisory Board มาใช้กับบริษัทในประเทศไทยนั้น ผู้เขียนเห็นว่า จะต้องพิจารณาลักษณะของบริษัทในประเทศไทยในทางความเป็นจริงเป็นสำคัญ บริษัทในประเทศไทยในปัจจุบัน แบ่งออกเป็นสองประเภทคือ

บริษัทเอกชน จำกัด ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468 และบริษัทมหาชน จำกัด พ.ศ. 2521 ในทางเป็นจริงที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ การจัดตั้งบริษัทในประเทศไทยส่วนแล้วแต่เป็นประเภทบริษัทเอกชน จำกัด เกือบทั้งหมด สำหรับบริษัทมหาชน จำกัดนั้น เพิ่งมีการจัดตั้งขึ้นมาเพียงไม่กี่บริษัทเท่านั้น จึงเห็นได้ว่าประชาชนในประเทศไทย ยังคงนิยมที่จะจัดตั้งบริษัท จำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เช่นเดิม ไม่ว่าเขาจะประกอบกิจการในขนาดใหญ่ หรือเล็กเพียงใด แต่เมื่อพิจารณาถึงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ. 2468 ที่ใช้บังคับสำหรับบริษัทเอกชนจำกัด นั้น กลับมิได้ให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถือหุ้นอย่างพอเพียงตามที่ได้กล่าวมาแล้วในบทก่อน ๆ นอกจากนี้ผู้ถือหุ้นในประเทศไทยส่วนใหญ่ ก็ไม่ค่อยมีความรู้ความชำนาญเกี่ยวกับการดำเนินงานของบริษัท และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของเท่าที่ควร คงมีเฉพาะผู้ถือหุ้นรายใหญ่เท่านั้น ที่มีความรู้พอที่จะป้องกันมิให้ตนเสียประโยชน์ได้ แต่มาตรการทางกฎหมายที่เป็นอยู่นั้น มิได้บังคับให้จะต้องมีส่วนช่วยอำนวยความสะดวก และทำหน้าที่คุ้มครองผู้ถือหุ้นโดยพอเพียง โดยเฉพาะองค์กรภายในบริษัท การที่ผู้ถือหุ้นจะได้รับความคุ้มครองปกป้องผลประโยชน์ของเขา เขาก็จะต้องเป็นผู้คอยติดตามดูแลสอดส่องการดำเนินงานของบริษัทด้วยตนเอง อันเป็นภาระแก่ผู้ถือหุ้นอย่างมาก ฉะนั้นในทางปฏิบัติแล้ว ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ในบริษัทในประเทศไทยจึงไม่ค่อยได้รับความมั่นใจไปของสภาพแห่งกิจการบริษัทเท่าที่ควรทำให้เขาเหล่านั้นอยู่ในฐานะที่อาจจะเสี่ยงต่อความเสียหายได้ ดังนั้น หากบริษัทในประเทศไทยมีการวางระบบ Supervisory Board เพิ่มขึ้นอีกองค์กรหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นในการควบคุม ดูแล การดำเนินกิจการบริษัทและคอยระวังรักษาผลประโยชน์ของบริษัทแล้วก็จะทำให้ผู้ถือหุ้นได้รับความคุ้มครองมากขึ้นอย่างแน่นอน

ก. บริษัทที่ควรจะต้องมีคณะกรรมการดูแล

กฎหมายของต่างประเทศที่มีบทบัญญัติ เรื่องการจัดการงานของบริษัทโดยมีคณะกรรมการดูแลไว้ต่างกัน กล่าวคือ ในประเทศฝรั่งเศส กฎหมายมิได้บังคับให้

บริษัททุกบริษัทจะต้องมีคณะกรรมการดูแลแค่ กฎหมายเปิดโอกาสให้บริษัทที่จัดตั้งขึ้นมาเป็นผู้เลือกใช้เองว่า บริษัทของตนจะต้องมีคณะกรรมการดูแลหรือไม่ โดยให้บริษัทนั้นวางกำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท ตามที่บัญญัติไว้ใน French Commercial Code 1966, amended as from December 31, 1975 มาตรา 118

แต่บริษัทในประเทศเยอรมันตะวันตกนั้น Law on stock Corporation and Stock Partnership of Western Germany, January 30, 1937 Section 86 ได้บัญญัติไว้ให้บริษัทจะต้องมีคณะกรรมการดูแลเสมอ แต่จำนวนคณะกรรมการดูแล จะประกอบด้วยสมาชิกมากน้อยเพียงใดให้ขึ้นอยู่กับจำนวนทุนของบริษัท แต่อย่างต่ำต้องไม่น้อยกว่า 3 คน และอย่างสูงไม่เกิน 15 คน

สำหรับในประเทศเนเธอร์แลนด์ นั้น Civil Code of Netherlands, 1976 Section 140 ได้ให้สิทธิแก่บริษัทในทำนองเดียวกับกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส คือให้เลือกว่า บริษัทจะมีการดำเนินงานโดยมีคณะกรรมการดูแลหรือไม่ก็ได้ โดยให้กำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท แต่ที่แตกต่างจากกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส คือ ตามกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์ที่กำหนดให้บริษัทที่มีสิทธิเลือกที่จะมีคณะกรรมการดูแลหรือไม่ เป็นกรณีบริษัทขนาดเล็กเท่านั้นแต่ถ้าเป็นบริษัทขนาดใหญ่ คือ มีเงินทุนและเงินทุนสำรองรวมกันอย่างน้อย 10,000,000.- Guilden (Dfls.) และมีลูกจ้าง (employees) ถึง 100 คน กฎหมายบังคับให้บริษัทจะต้องมีคณะกรรมการดูแลเสมอ ¹

1

Civil Code of Netherlands, 1976 Section 153-263

J.M.M. Maeijer. A Modern European Company Law

System Commentary on the 1976 Dutch Legislation, P. 6 and 30

หมายเหตุ บริษัทในบทบัญญัติของ Civil Code of Netherlands, 1976
แบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ด้วยกันคือ

1. "Naamloze Vennootschap" (N.V.) (Anonymous Company)
เป็นบริษัทที่ Civil Code of Netherlands, 1976 Section 64 ให้คำจำกัด
ความว่า

"A body corporate with an authorized share capital divided into shares, in which each of the members participates with one or more shares. The members (shareholders) are not personally liable for acts performed in the name of the company and not liable for losses of the company over and above the amount that must be paid up on their shares."

2. Besloten Vennootschap Met Beperkte Aansprakelijkheid"
(B.V.) (Closed Company with Limited Liability) เป็นบริษัทตามที่
Civil Code of Netherlands, 1976 Section 175 ให้คำจำกัดความว่า

"A body corporate with an authorized share capital divided into shares, in which every one of the member participates with one or more shares; share certificates can not be issued; the shares are not capable of being freely transferred. The members (shareholders) shall not personally be answerable for what is done in the name of the company and not be liable to share in the losses of the company over and above the amount that must be paid up on their shares."

ผู้เขียนมีความเห็นว่าหลักการของกฎหมายที่เหมาะสมที่สุดในการนำมาใช้พิจารณาว่า บริษัทประเภทใดควรจะมีคณะกรรมการดูแล คือกฎหมายของประเทศเนเธอร์แลนด์ เนื่องจากกฎหมายของประเทศฝรั่งเศสไม่มีมาตรการบังคับกับโดยเด็ดขาดไว้ ส่วนกฎหมายของประเทศเยอรมันนี่ก็เป็นการบังคับไว้ตายตัวเกินไป

ดังนั้น เมื่อพิจารณาโดยอาศัยหลักการของ Civil Code of Netherlands, 1976 แล้ว บริษัทในประเทศไทยที่ควรจะต้องมีการจัดการงานโดยมีคณะกรรมการดูแล คือ

1. บริษัทมหาชนจำกัด ตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521

บริษัทมหาชนจำกัดนี้ กฎหมายควรจะต้องวางมาตรการในลักษณะบังคับไว้เลยว่า จะต้องมีการจัดการงานโดยมีคณะกรรมการดูแลเพิ่มขึ้นอีกองค์กรหนึ่ง โดยให้มีอำนาจหน้าที่ในการให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถือหุ้นในตนเองเกี่ยวกับกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส, เนเธอร์แลนด์ และเยอรมันนี ตามที่ได้อภิปรายมาแล้วในตอนต้นของบทนี้ แต่ควรตัดทอนอำนาจในการแต่งตั้งและถอดถอน คณะกรรมการบริหารออก (ซึ่งผู้เขียนจะได้อภิปรายถึงในหัวข้อต่อไป) ทั้งนี้ โดยเหตุผลที่ว่าบริษัทมหาชนจำกัด นั้น กล่าวได้ว่า เป็นบริษัทขนาดใหญ่ที่สุดในประเภทของบริษัทในประเทศไทย ไม่ว่าจะพิจารณาจาก เงินทุนขั้นต่ำ ซึ่งต้องเป็นหุ้นชำระค่าตัวเงินไม่น้อยกว่า 5,000,000 บาท และจำนวนผู้ถือหุ้นซึ่งต้องมีตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป นอกจากนี้ การถือหุ้นในบริษัทมหาชนจำกัดนั้น กฎหมายก็ได้อำนาจกำหนดจำนวนหุ้นชั้นสูงที่ผู้ถือหุ้นรายหนึ่ง ๆ ชอบที่จะถือได้เอาไว้ด้วย ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 15 ของพระราชบัญญัตินี้ จึงเห็นได้ว่าหุ้นของบริษัทจะต้องกระจายกันออกไปยังผู้ถือหุ้นโดยทั่วถึงกัน จะต้องมีผู้ถือหุ้นรายใหญ่เพียงไม่กี่รายเท่านั้น ทำให้อำนาจในการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทไม่อาจจะตกอยู่แก่ผู้ถือหุ้นเพียงบางคน ซึ่งเป็นคนกลุ่มน้อยได้โดยง่าย

ฉะนั้น ในการควบคุมการดำเนินงานของบริษัทหรือควบคุมกรรมการของบริษัทมหาชนจำกัดนั้น ซึ่งถ้าจะให้ไปเพื่อประโยชน์ของผู้ถือหุ้นทั้งหมดโดยทั่วถึงกันแล้ว มติของที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นที่จะสั่งการใด ๆ แก่คณะกรรมการบริหารจะต้องได้มาจากผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ของบริษัท มิใช่จากผู้ถือหุ้นเพียงจำนวนอันจำเป็นที่จะเป็นองค์ประชุมเท่านั้น¹

และเมื่อพิจารณาถึงผู้ถือหุ้นโดยทั่วไปในประเทศไทย จะเห็นได้ว่าผู้ถือหุ้นที่มีเวลาและความสนใจในการดำเนินกิจการของบริษัทและคอยระมัดระวังรักษาประโยชน์ของคนจริง ๆ นั้น มีจำนวนน้อย ในทางปฏิบัติผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่มักไม่ค่อยมาประชุม บางคนอาจไม่เคยไปประชุมผู้ถือหุ้นเลยก็มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน โดยเฉพาะกลุ่มผู้ถือหุ้นรายย่อย ดังนั้นการจะให้ควบคุมกรองแก่ผู้ถือหุ้นโดยทั่วถึงแล้ว ก็ควรจะมองการณ์ภายในบริษัทซึ่งเป็นตัวแทนและมาจากผู้ถือหุ้นโดยตรง เพื่อทำหน้าที่ในการดูแลปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้นโดยส่วนรวมทั้งหมดแทนผู้ถือหุ้นซึ่งไม่มีเวลาหรือไม่สามารถที่จะทำหน้าที่ดูแลผลประโยชน์ของตนเองได้ ซึ่งองค์กรที่เหมาะสมดังกล่าวนั้นคือ คณะกรรมการดูแลตนเอง จึงเห็นได้ว่าหากบริษัทมีการดำเนินกิจการโดยมีคณะกรรมการดูแลอยู่แล้ว ก็จะทำให้เจตนารมณ์ของกฎหมายในการให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นในบริษัทสามารถบรรลุได้ถึงขั้นกว่าที่เป็นอยู่อีกชั้นหนึ่ง

1

พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 มาตรา 113 บัญญัติว่า
"ในการประชุมผู้ถือหุ้น ต้องมีผู้ถือหุ้นและผู้รับมอบฉันทะจากผู้ถือหุ้น (ถ้ามี) มาประชุมไม่น้อยกว่า 25 คน และต้องมีหุ้นนับจำนวนรวมกันได้ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนหุ้นที่จำหน่ายได้ทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม"

2. บริษัท เอกชนจำกัด ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ พ.ศ.

2468

ในบริษัท เอกชนจำกัดนั้นจะจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องมีคณะกรรมการดูแล
๕๕๙
๕๕๘
๕๕๗
๕๕๖
๕๕๕
๕๕๔
๕๕๓
๕๕๒
๕๕๑
๕๕๐
๕๔๙
๕๔๘
๕๔๗
๕๔๖
๕๔๕
๕๔๔
๕๔๓
๕๔๒
๕๔๑
๕๔๐
๕๓๙
๕๓๘
๕๓๗
๕๓๖
๕๓๕
๕๓๔
๕๓๓
๕๓๒
๕๓๑
๕๓๐
๕๒๙
๕๒๘
๕๒๗
๕๒๖
๕๒๕
๕๒๔
๕๒๓
๕๒๒
๕๒๑
๕๒๐
๕๑๙
๕๑๘
๕๑๗
๕๑๖
๕๑๕
๕๑๔
๕๑๓
๕๑๒
๕๑๑
๕๑๐
๕๐๙
๕๐๘
๕๐๗
๕๐๖
๕๐๕
๕๐๔
๕๐๓
๕๐๒
๕๐๑
๕๐๐
๔๙๙
๔๙๘
๔๙๗
๔๙๖
๔๙๕
๔๙๔
๔๙๓
๔๙๒
๔๙๑
๔๙๐
๔๘๙
๔๘๘
๔๘๗
๔๘๖
๔๘๕
๔๘๔
๔๘๓
๔๘๒
๔๘๑
๔๘๐
๔๗๙
๔๗๘
๔๗๗
๔๗๖
๔๗๕
๔๗๔
๔๗๓
๔๗๒
๔๗๑
๔๗๐
๔๖๙
๔๖๘
๔๖๗
๔๖๖
๔๖๕
๔๖๔
๔๖๓
๔๖๒
๔๖๑
๔๖๐
๔๕๙
๔๕๘
๔๕๗
๔๕๖
๔๕๕
๔๕๔
๔๕๓
๔๕๒
๔๕๑
๔๕๐
๔๔๙
๔๔๘
๔๔๗
๔๔๖
๔๔๕
๔๔๔
๔๔๓
๔๔๒
๔๔๑
๔๔๐
๔๓๙
๔๓๘
๔๓๗
๔๓๖
๔๓๕
๔๓๔
๔๓๓
๔๓๒
๔๓๑
๔๓๐
๔๒๙
๔๒๘
๔๒๗
๔๒๖
๔๒๕
๔๒๔
๔๒๓
๔๒๒
๔๒๑
๔๒๐
๔๑๙
๔๑๘
๔๑๗
๔๑๖
๔๑๕
๔๑๔
๔๑๓
๔๑๒
๔๑๑
๔๑๐
๔๐๙
๔๐๘
๔๐๗
๔๐๖
๔๐๕
๔๐๔
๔๐๓
๔๐๒
๔๐๑
๔๐๐
๓๙๙
๓๙๘
๓๙๗
๓๙๖
๓๙๕
๓๙๔
๓๙๓
๓๙๒
๓๙๑
๓๙๐
๓๘๙
๓๘๘
๓๘๗
๓๘๖
๓๘๕
๓๘๔
๓๘๓
๓๘๒
๓๘๑
๓๘๐
๓๗๙
๓๗๘
๓๗๗
๓๗๖
๓๗๕
๓๗๔
๓๗๓
๓๗๒
๓๗๑
๓๗๐
๓๖๙
๓๖๘
๓๖๗
๓๖๖
๓๖๕
๓๖๔
๓๖๓
๓๖๒
๓๖๑
๓๖๐
๓๕๙
๓๕๘
๓๕๗
๓๕๖
๓๕๕
๓๕๔
๓๕๓
๓๕๒
๓๕๑
๓๕๐
๓๔๙
๓๔๘
๓๔๗
๓๔๖
๓๔๕
๓๔๔
๓๔๓
๓๔๒
๓๔๑
๓๔๐
๓๓๙
๓๓๘
๓๓๗
๓๓๖
๓๓๕
๓๓๔
๓๓๓
๓๓๒
๓๓๑
๓๓๐
๓๒๙
๓๒๘
๓๒๗
๓๒๖
๓๒๕
๓๒๔
๓๒๓
๓๒๒
๓๒๑
๓๒๐
๓๑๙
๓๑๘
๓๑๗
๓๑๖
๓๑๕
๓๑๔
๓๑๓
๓๑๒
๓๑๑
๓๑๐
๓๐๙
๓๐๘
๓๐๗
๓๐๖
๓๐๕
๓๐๔
๓๐๓
๓๐๒
๓๐๑
๓๐๐
๒๙๙
๒๙๘
๒๙๗
๒๙๖
๒๙๕
๒๙๔
๒๙๓
๒๙๒
๒๙๑
๒๙๐
๒๘๙
๒๘๘
๒๘๗
๒๘๖
๒๘๕
๒๘๔
๒๘๓
๒๘๒
๒๘๑
๒๘๐
๒๗๙
๒๗๘
๒๗๗
๒๗๖
๒๗๕
๒๗๔
๒๗๓
๒๗๒
๒๗๑
๒๗๐
๒๖๙
๒๖๘
๒๖๗
๒๖๖
๒๖๕
๒๖๔
๒๖๓
๒๖๒
๒๖๑
๒๖๐
๒๕๙
๒๕๘
๒๕๗
๒๕๖
๒๕๕
๒๕๔
๒๕๓
๒๕๒
๒๕๑
๒๕๐
๒๔๙
๒๔๘
๒๔๗
๒๔๖
๒๔๕
๒๔๔
๒๔๓
๒๔๒
๒๔๑
๒๔๐
๒๓๙
๒๓๘
๒๓๗
๒๓๖
๒๓๕
๒๓๔
๒๓๓
๒๓๒
๒๓๑
๒๓๐
๒๒๙
๒๒๘
๒๒๗
๒๒๖
๒๒๕
๒๒๔
๒๒๓
๒๒๒
๒๒๑
๒๒๐
๒๑๙
๒๑๘
๒๑๗
๒๑๖
๒๑๕
๒๑๔
๒๑๓
๒๑๒
๒๑๑
๒๑๐
๒๐๙
๒๐๘
๒๐๗
๒๐๖
๒๐๕
๒๐๔
๒๐๓
๒๐๒
๒๐๑
๒๐๐
๑๙๙
๑๙๘
๑๙๗
๑๙๖
๑๙๕
๑๙๔
๑๙๓
๑๙๒
๑๙๑
๑๙๐
๑๘๙
๑๘๘
๑๘๗
๑๘๖
๑๘๕
๑๘๔
๑๘๓
๑๘๒
๑๘๑
๑๘๐
๑๗๙
๑๗๘
๑๗๗
๑๗๖
๑๗๕
๑๗๔
๑๗๓
๑๗๒
๑๗๑
๑๗๐
๑๖๙
๑๖๘
๑๖๗
๑๖๖
๑๖๕
๑๖๔
๑๖๓
๑๖๒
๑๖๑
๑๖๐
๑๕๙
๑๕๘
๑๕๗
๑๕๖
๑๕๕
๑๕๔
๑๕๓
๑๕๒
๑๕๑
๑๕๐
๑๔๙
๑๔๘
๑๔๗
๑๔๖
๑๔๕
๑๔๔
๑๔๓
๑๔๒
๑๔๑
๑๔๐
๑๓๙
๑๓๘
๑๓๗
๑๓๖
๑๓๕
๑๓๔
๑๓๓
๑๓๒
๑๓๑
๑๓๐
๑๒๙
๑๒๘
๑๒๗
๑๒๖
๑๒๕
๑๒๔
๑๒๓
๑๒๒
๑๒๑
๑๒๐
๑๑๙
๑๑๘
๑๑๗
๑๑๖
๑๑๕
๑๑๔
๑๑๓
๑๑๒
๑๑๑
๑๑๐
๑๐๙
๑๐๘
๑๐๗
๑๐๖
๑๐๕
๑๐๔
๑๐๓
๑๐๒
๑๐๑
๑๐๐
๙๙
๙๘
๙๗
๙๖
๙๕
๙๔
๙๓
๙๒
๙๑
๙๐
๘๙
๘๘
๘๗
๘๖
๘๕
๘๔
๘๓
๘๒
๘๑
๘๐
๗๙
๗๘
๗๗
๗๖
๗๕
๗๔
๗๓
๗๒
๗๑
๗๐
๖๙
๖๘
๖๗
๖๖
๖๕
๖๔
๖๓
๖๒
๖๑
๖๐
๕๙
๕๘
๕๗
๕๖
๕๕
๕๔
๕๓
๕๒
๕๑
๕๐
๔๙
๔๘
๔๗
๔๖
๔๕
๔๔
๔๓
๔๒
๔๑
๔๐
๓๙
๓๘
๓๗
๓๖
๓๕
๓๔
๓๓
๓๒
๓๑
๓๐
๒๙
๒๘
๒๗
๒๖
๒๕
๒๔
๒๓
๒๒
๒๑
๒๐
๑๙
๑๘
๑๗
๑๖
๑๕
๑๔
๑๓
๑๒
๑๑
๑๐
๙
๘
๗
๖
๕
๔
๓
๒
๑
๐

ลักษณะและสภาพของบริษัท เอกชนจำกัดในประเทศไทยที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน
มัน มิใช่เป็นเพียงเฉพาะแต่บริษัทเล็ก ๆ อันเป็นบริษัทในครอบครัวตามที่รัฐมีเจตนารมย์
จะให้เป็นที่นั่น แต่มีบริษัทเอกชนจำกัดจำนวนมากไม่อยู่ในประเทศไทยที่มีกิจการใหญ่โต
มีเงินทุนจำนวนหลายล้านบาท และมีผู้ถือหุ้นจำนวนมาก โดยเฉพาะบริษัทที่ตั้งขึ้นก่อน
ประกาศใช้พระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (และถึงแม้ว่าจะไม่อาจมีถึง 100 คน
ได้ก็ตาม แต่การที่บริษัทในประเทศไทยมีผู้ถือหุ้นเกือบถึง 100 คนก็นับว่าเป็นจำนวน
มากสำหรับบริษัทในประเทศไทยแล้ว) นอกจากนี้ประเภทของกิจการที่บริษัท เอกชน
จำกัดในประเทศไทยดำเนินการอยู่ก็ไม่น้อยที่เป็นกิจการที่กระทบกระเทือนต่อ
ประชาชนทั่วไป เพราะในปัจจุบันกฎหมายยังมีอาจจะเข้ากุมประเภทกิจการได้ว่า
กิจการใดควรทำได้ เฉพาะที่เป็นบริษัทมหาชนจำกัด เท่านั้น ดังนั้น บริษัทเอกชนจำกัด
จึงสามารถจะประกอบการค้าใด ๆ ก็ได้แม้จะเกี่ยวกับสาธารณูปโภคก็ตาม ซึ่งแตกต่าง
กับความ เป็นบริษัท เอกชนจำกัด ในความหมายของกฎหมายต่างประเทศ ยิ่งไปกว่านั้น
บริษัท เอกชนจำกัดในประเทศไทยยังมีการซื้อขายหุ้นกันในตลาดหลักทรัพย์ได้อีกด้วย
จึงหาใช่เป็นบริษัทในครอบครัวที่แท้จริงแต่อย่างใดไม่ แต่อย่างไรก็ตามบริษัท เอกชน
จำกัด ที่มีลักษณะที่เป็นบริษัทในครอบครัว (One man Company) : จริง ๆ
ก็มีจำนวนไม่น้อยเช่นกัน

ฉะนั้น การพิจารณาวาบริษัท เอกชนจำกัด จำเป็นหรือควรจะต้องมีคณะ
กรรมการดูแลหรือไม่ ผู้เขียนมีความเห็นว่า ควรจะพิจารณาวาบริษัทนั้น ๆ เป็น
บริษัทในครอบครัวที่แท้จริงหรือไม่ จึงควรวางหลักเกณฑ์ไว้ดังนี้ คือ

2.1 บริษัท เอกชนจำกัดที่ไม่มีลักษณะเป็นบริษัทในครอบครัว

บริษัทประเภทกฎหมายมหาชนจะบังคับให้จำเป็นต้องมีการดำเนินการกิจการ โดยมีคณะกรรมการดูแลควย เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่ผู้ถือหุ้นมากกว่าที่เป็นอยู่ เพราะมาตรการในการให้ความคุ้มครองผู้ถือหุ้นเท่าที่มีอยู่ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่รัดกุมดีพอ ผู้ถือหุ้นอาจได้รับความเสียหายจากการกระทำของกรรมการและผู้ถือหุ้นด้วยกันได้ง่าย ดังโลกลาวไวแล้วในบทก่อน ๆ ฉะนั้น นอกจากจะแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ผู้ถือหุ้นแล้ว ก็ควรจะต้องเพิ่มองค์กร "คณะกรรมการดูแล" ขึ้นอีกองค์กรหนึ่งควย

การวางหลักเกณฑ์สำหรับพิจารณาว่าบริษัท เช่นไรจะต้องมีคณะกรรมการดูแล ก็อาจนำหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่อง เงินทุนและจำนวนผู้ถือหุ้นในบริษัทมาพิจารณา โดยอาจจะกำหนดว่า บริษัท เอกชนจำกัดใดหากว่าจำนวนผู้ถือหุ้นตั้งแต่ 30 คนขึ้นไป หรือมีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท และไม่มีผู้ถือหุ้นรายหนึ่งรายใดถือหุ้นเกินกว่าร้อยละ 35 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดให้บริษัทนั้นจะต้องมีคณะกรรมการดูแลควย

2.2 บริษัท เอกชนจำกัดที่มีลักษณะเป็นบริษัทในครอบครัว

บริษัทประเภทนี้ กฎหมายไม่ควรจะไปบังคับให้จำเป็นต้องมีคณะกรรมการดูแล เพราะอาจจะไม่เป็นประโยชน์แก่บริษัทในเรื่องความไม่สะดวกในการดำเนินงานก็ได้ เพราะบริษัทประเภทนี้เกือบจะเรียกได้ว่าเป็นบริษัทส่วนตัวของกลุ่มคนจำนวนน้อย ดังนั้น ผู้ถือหุ้นจะดำเนินการอย่างไรก็สุดแต่ความประสงค์ของผู้ถือหุ้นนั้น ๆ เพราะแม้จะมีคณะกรรมการดูแล ก็ไม่ได้ประโยชน์มากนัก เนื่องจาก คณะกรรมการดูแลก็ต้องเป็นผู้ที่มาจาก การแต่งตั้งของกลุ่มนั้นทั้งหมดนั่นเอง ดังนั้น บริษัทจะมีกรรมการดูแลหรือไม่ ให้เป็นสิทธิของบริษัทที่จะเลือกพิจารณาเอง โดยให้กำหนดไว้ในข้อบังคับของบริษัท ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส

ข. ฐานะและอำนาจของคณะกรรมการดูแล

ในเรื่องฐานะทางกฎหมายของคณะกรรมการดูแลนี้ ผู้เขียนเห็นว่า คณะกรรมการดูแลจะต้องเป็นองค์กรที่มีลักษณะเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้น เป็นหลักสำคัญ เพราะคณะกรรมการบริษัทนั้น แม้ที่ประชุมผู้ถือหุ้นจะเป็นผู้แต่งตั้งขึ้นมาก็ตาม แต่กฎหมายมิได้บัญญัติให้กรรมการเป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นตามนัยของมาตรา 1167 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา 107 แห่งพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด พ.ศ. 2521 แต่กรรมการเป็นเฉพาะตัวแทนของบริษัทเท่านั้น สำหรับผู้ถือหุ้นจึงไม่มีองค์กรใดที่จะทำหน้าที่ในลักษณะเป็นตัวแทนตามกฎหมายที่จะทำหน้าที่แทนผู้ถือหุ้นในการดำเนินงานของบริษัทได้เลย จึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่ผู้ถือหุ้นควรจะมีองค์กรที่เป็นตัวแทนของตนโดยเฉพาะ เพิ่มขึ้นมาในบริษัทที่ถือองค์กรหนึ่ง

นอกจากนี้ เพื่อให้คณะกรรมการดูแลเป็นองค์กรของผู้ถือหุ้นโดยส่วนรวมทั้งหมด ผู้เขียนเห็นว่าในการเลือกตั้งคณะกรรมการดูแล โดยที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นเป็นผู้เลือกตั้งนั้น ควรจะใช้วิธีการเลือกตั้ง โดยการลงคะแนนเสียงสะสม (Cumulative Voting)¹ อันวิธีที่ผู้เขียนเห็นว่าเหมาะสมที่สุดที่จะใช้กับการเลือกตั้งคณะกรรมการดูแลของบริษัทในประเทศไทย เพราะจะเปิดโอกาสให้ผู้ถือหุ้นที่มีหุ้นจำนวนน้อย ได้มีโอกาสที่จะได้แต่งตั้งคนที่พวกเขาเห็นว่าเหมาะสมให้เข้าร่วมในการดำเนินงานของบริษัทด้วย เพราะถ้าให้การแต่งตั้งคณะกรรมการดูแลทำโดยการลงคะแนนเสียงโดยตรง² ของที่ประชุมใหญ่ ก็จะทำให้สมาชิกของคณะกรรมการดูแลทั้งหมดเป็นผู้ที่ได้จากการลงคะแนนเสียงผู้ถือหุ้นรายใหญ่เท่านั้น

1
คู่มือที่ 3 หน้า 94

2
คู่มือที่ 3 หน้า 93

อันจะเป็นผลให้คณะกรรมการดูแลมิใช่เป็นตัวแทนของผู้ถือหุ้นโดยส่วนรวมทั้งหมด แต่กลับจะเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้ถือหุ้นรายใหญ่เท่านั้น ซึ่งไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย ส่วนในประเทศเนเธอร์แลนด์นั้น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งคณะกรรมการดูแลโดยที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นใช้วิธีลงคะแนนเสียงโดยตรงแต่กำหนดมติของที่ประชุมว่าจะต้องได้คะแนนเสียงข้างมากไม่น้อยกว่าสองในสามของผู้มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนได้ และต้องนับหุ้นรวมกันได้ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของหุ้นที่ออกชำระด้วยตัวเงิน¹ สำหรับจำนวนสมาชิกของคณะกรรมการดูแลจะต้องมีจำนวนมากน้อยเท่าใดนั้น น่าจะพิจารณาจากเงินทุนของบริษัทเป็นสำคัญ โดยเอาหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายของประเทศเยอรมันนี้ได้กำหนดไว้ แต่ต่ำกว่า 3 คน และไม่เกิน 15 คน²

อีกประการหนึ่ง ผู้เขียนเห็นว่า ไม่ควรจะกำหนดให้อำนาจแก่คณะกรรมการดูแลในการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารได้เลย เพราะนอกจากจะก่อให้เกิดความสับสนของนิติฐานะระหว่างกรรมการบริหารกับผู้ถือหุ้นแล้วยังจะทำให้ คณะกรรมการดูแลต้องมีความเกรงใจและไม่กล้าที่จะดำเนินการใด ๆ กับคณะกรรมการบริหารได้อย่างเต็มที่ อีกทั้งยังอาจจะเป็นช่องทางให้คณะกรรมการดูแลร่วมมือกับคณะกรรมการบริหารกระทำการทุจริตต่อบริษัทและผู้ถือหุ้นได้โดยง่าย กล่าวคือ

1) ในเรื่องนิติฐานะระหว่างคณะกรรมการบริษัทกับผู้ถือหุ้นนั้น ถึงแม้ได้กล่าวแล้วว่าการบริหารมิใช่ตัวแทนของผู้ถือหุ้นตามนัยแห่งกฎหมาย แต่หากให้คณะกรรมการบริหารมาจากการแต่งตั้งของคณะกรรมการดูแลซึ่งเป็นตัวแทนของ

¹ Civil Code of Netherlands, 1976, Section 142. and 133 (2)

² Law on Stock Corporation and Stock Partnership, January 30, 1937, Section 86.

ผู้ถือหุ้นแล้ว ก็อาจจะทำให้พิจารณาไปได้ว่า คณะกรรมการบริหารเป็นตัวแทนของ
ผู้ถือหุ้นอีกชั้นหนึ่ง จึงอาจเป็นปัญหาในการพิจารณาเรื่องสิทธิและความรับผิดชอบระหว่าง
องค์กรทั้งสามนี้ได้ เมื่อนำหลักกฎหมายตัวแทนเข้ามาวินิจฉัย

2) การให้คณะกรรมการดูแลแต่งตั้งกรรมการจะเป็นช่องทางให้มีการ
แต่งตั้งเฉพาะพวกพ้องของตนเองเข้ามาดำเนินกิจการของบริษัททำให้พิจารณาได้ว่า
องค์กรฝ่ายจัดการงานและองค์กรฝ่ายควบคุมความมาจากกลุ่มของผู้ถือหุ้นกลุ่มเดียวกัน
โดยกลุ่มผู้ถือหุ้นที่แต่งตั้งคณะกรรมการดูแลนั้น สามารถขอร้องให้คณะกรรมการดูแล
แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารที่เป็นพวกของตนโดยเฉพาะได้ นอกจากนี้ยังทำให้การ
ปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการดูแลในการตรวจสอบและควบคุมการดำเนิน
กิจการของบริษัท เพื่อรักษาประโยชน์แทนผู้ถือหุ้นโดยส่วนรวมไม่อาจบรรลุผลได้
เต็มที่ เพราะหากกรรมการบริหารกระทำผิด คณะกรรมการดูแลอาจจะช่วย
ปกปิดไว้ หรือไม่กล้าดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ โดยเห็นว่า กรรมการบริหาร
ผู้นั้นตนเองเป็นผู้แต่งตั้งมาโดยตรง ความผิดนั้นหากเปิดเผยขึ้นแล้วตนก็อาจจะต้อง
มีส่วนเสียหายด้วย

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงควรให้อำนาจการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารเป็น
ของที่ประชุมผู้ถือหุ้นโดยตรงเท่านั้น หากเป็นเช่นนี้จะทำให้คณะกรรมการบริหาร ซึ่ง
เป็นองค์กรฝ่ายจัดการงาน และคณะกรรมการดูแล ซึ่งเป็นองค์กรฝ่ายควบคุมทำหน้าที่
ของตนได้อย่างเต็มที่โดยไม่ต้องเห็นแก่หน้ากันมากเกินไปตามนิสัยของคนไทยซึ่ง
มักจะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวและพวกพ้องสำคัญกว่าประโยชน์ส่วนรวม แมกฎหมาย
ของประเทศฝรั่งเศส เนเธอร์แลนด์ และเยอรมันนี้ ให้อำนาจแก่คณะกรรมการดูแล
ในการแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารก็ตาม แต่หากนำระบบเช่นนี้มาใช้ในประเทศไทย
ด้วยแล้ว อาจจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ของการมีคณะกรรมการดูแลได้เท่าที่ควรจะ
เป็น เพราะพื้นฐานของสังคมไทยแตกต่างกับพื้นฐานของสังคมในประเทศภาคพื้นยุโรป

แต่สำหรับเรื่องบทบัญญัติอื่น ๆ ในเรื่องการค้าเงินงาน โดยมีคณะกรรมการ
ดูแล ตามบทบัญญัติของกฎหมายของประเทศฝรั่งเศส เยอรมัน และเนเธอร์แลนด์ ซึ่ง
ล้วนแต่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และใช้ระบบกฎหมาย Civil Law เหมือนระบบ
กฎหมายของประเทศไทย นั้น หากนำมาใช้กับบริษัทในประเทศไทยแล้วก็จะยังประโยชน์
ให้แก่ผู้ถือหุ้นของบริษัทในประเทศไทยอย่างมาก โดยเฉพาะผู้ถือหุ้นรายย่อย ซึ่งไม่ค่อย
จะได้มีสิทธิมีเสียงในบริษัท

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย